

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ
DAİRE BAŞKANLIĞI

2020

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

HASTA / YARALI VE OLAY YERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

OLAY YERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Amaç:

- Olay yerinde tekrar kaza olması riskini ortadan kaldırmak,
- Olay yerindeki yaralıların sayısı ve türlerini belirlemek.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

OLAY YERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNDE YAPILACAK İŞLER

- Kazaya uğrayan araç mümkünse güvenli bir alana alınmalı, kontağı kapatılıp el freni çekilmeli, **araç LPG'li ise** tüpün vanası kapatılmalıdır.
- Olay yeri görünebilir biçimde işaretlenip, **üçgen reflektör** vb. kullanılarak işaretlenmelidir.
- Meraklı kişiler olay yerinden uzaklaştırılmalıdır.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

OLAY YERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNDE YAPILACAK İŞLER

- Olası patlama ve yangın riskini önlemek için olay yerinde **sigara içilmemelidir.**
- Gaz varlığı söz konusu ise oluşabilecek zehirlenmelerin önlenmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.
- Ortam havalandırılmalıdır.
- Kıvılcım oluşturacak ışıklandırma ya da çağrı araçları kullanılmamalı / kullanımına izin verilmemelidir.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

OLAY YERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNDE YAPILACAK İŞLER

- **Hasta / yaralı yerinden oynatılmamalıdır.**
- Hasta / yaralılar hızla yaşam bulguları **(ABC)** yönünden değerlendirilmelidir.
- Hasta/ yaralı kırık ve kanama yönünden değerlendirilmelidir.
- **Bilinci kapalı olan hasta / yaralıya ağızdan hiçbir şey verilmemelidir.**
- Hasta / yaralılar sıcak tutulmalıdır.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

OLAY YERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİNDE YAPILACAK İŞLER

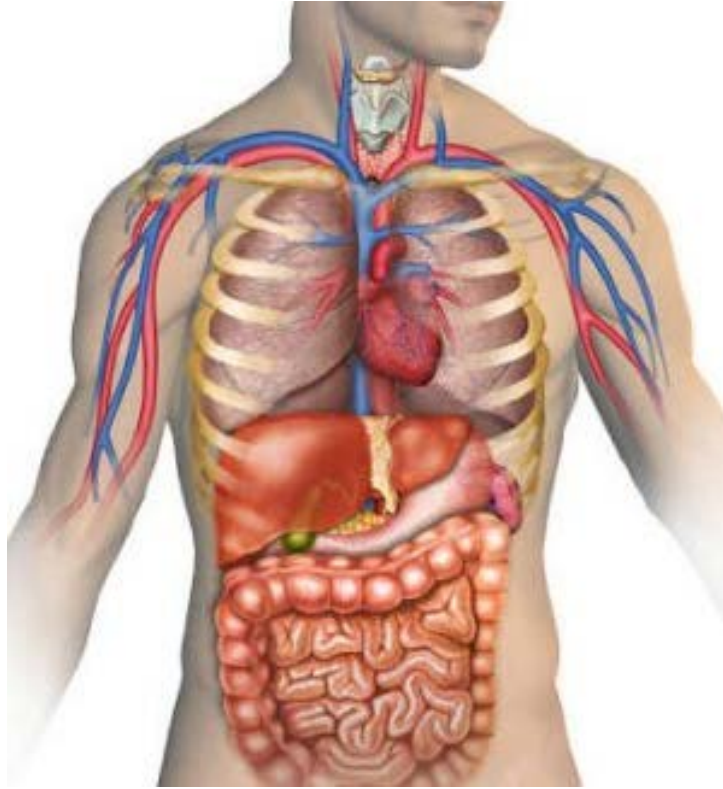
- Tıbbi yardım istenmelidir (112).
- Hasta/yaralının endişeleri giderilmeli, nazik ve hoşgörülü olunmalıdır.
- Hasta /yaralının yarasını görmesi engellenmelidir.
- Hasta /yaralı ve olay hakkındaki bilgiler kaydedilmelidir.
- Yardım ekibi gelene kadar olay yerinde kalınmalıdır.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

İNSAN VÜCUDU

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

İNSAN VÜCUDUNU OLUŞTURAN SİSTEMLER

Sistem: Kendine özgü görevleri olan ve çeşitli organların oluşturduğu vücut yapılarıdır.

- Hareket sistemi
- Dolaşım sistemi
- Sinir sistemi
- Solunum sistemi
- Boşaltım sistemi
- Sindirim sistemi

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

HAREKET SİSTEMİ

Hareket sistemi; vücudun hareket etmesini ve desteklenmesini sağlar, koruyucu görev yapar.

Hareket sistemini oluşturan yapılar;

1. Kemikler,
2. Eklemler,
3. Kaslar.

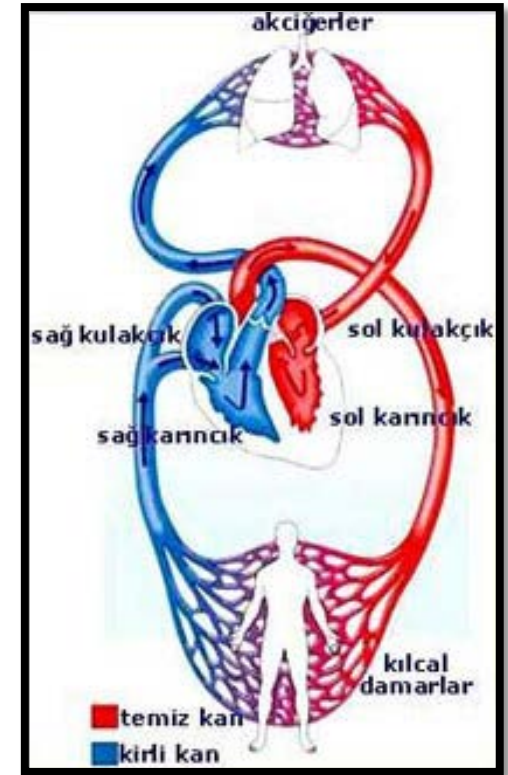
MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

DOLAŞIM SİSTEMİ

Dolaşım sistemi; vücut dokularının ihtiyacı olan oksijen, besin, hormon, bağışıklık vb. elemanları taşır ve geriye toplar.

Dolaşım sistemini oluşturan yapılar;

1. Kalp,
2. Damarlar,
3. Kan.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

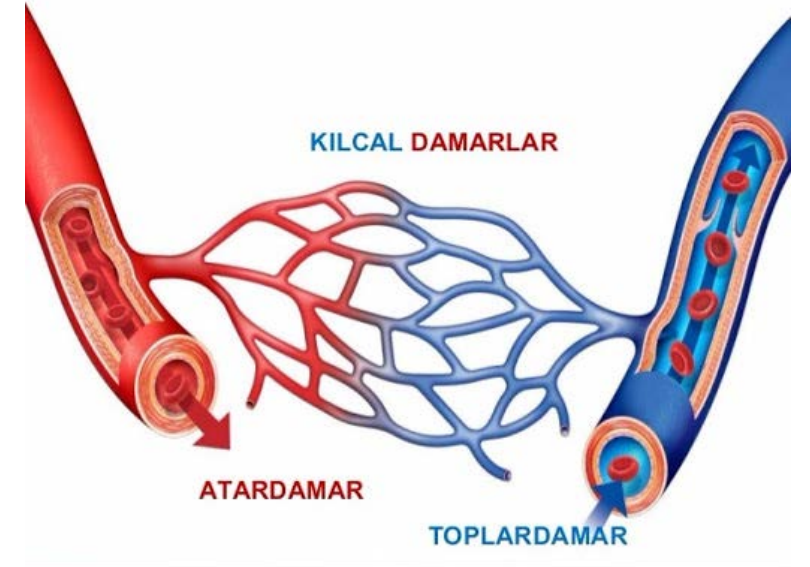
DOLAŞIM SİSTEMİ

Kalp

Göğüs kafesinin ortasında bulunur ve iki bölümden oluşur. Damarlar aracılığı ile kanı vücuda pompalar.

Damarlar

- Atardamar
- Toplardamar
- Kılcal damar

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

SİNİR SİSTEMİ

Sinir sistemi; bilinç, anlama, düşünme, algılama, hareketlerin uyumu ve dengesi, solunum ile dolaşımı sağlar.

Sinir sistemini oluşturan yapılar;

- Beyin,
- Beyincik,
- Omurilik soğanı,
- Omurilik.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

SOLUNUM SİSTEMİ

Solunum sistemi; vücuda gerekli olan gaz alışverişini yaparak, hücre ve dokuların oksijenlenmesini sağlar.

Solunum sistemi iki bölümden oluşur;

- Solunum yolu,
- Akciğerler.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

BOŞALTIM SİSTEMİ

Boşaltım sistemi; kanı süzerek gerekli maddelerin vücutta tutulması ve zararlı olanların atılması görevini yaparak, vücutta iç dengeyi korur.

Boşaltım sistemini oluşturan yapılar;

- Böbrekler,
- İdrar kanalları,
- İdrar kesesi,
- İdrar borusu/ yolu.

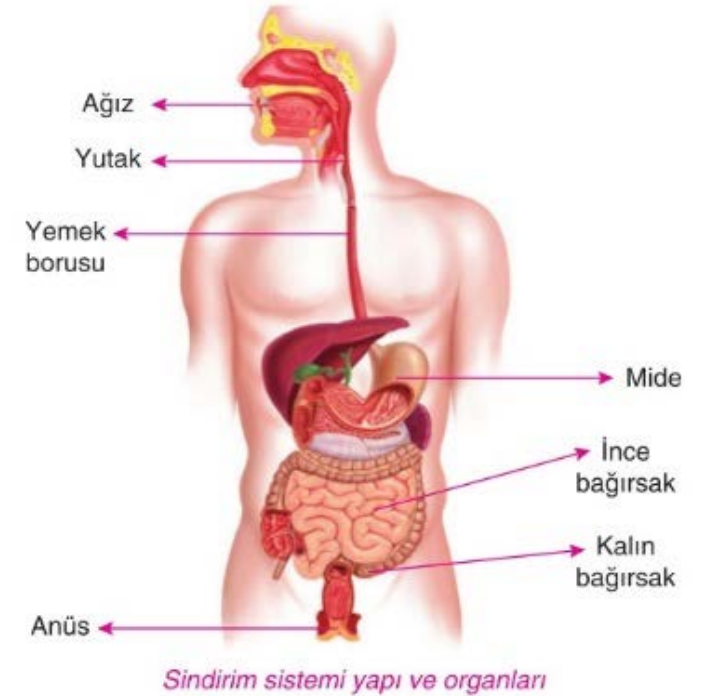
MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

SİNDİRİM SİSTEMİ

Sindirim sistemi; ağızdan alınan besinlerin öğütülerek sindirilmesini ve kan dolaşımı vasıtasıyla vücuda dağıtılmasını sağlar.

Sindirim sistemi organları;

- Dil ve dişler,
- Yemek borusu,
- Mide,
- Safra kesesi,
- Pankreas,
- Bağırsaklar.

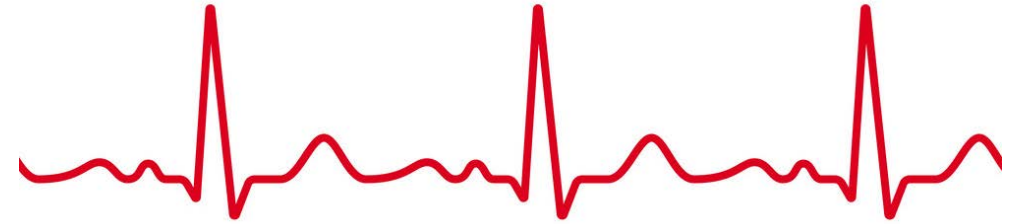

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YAŞAM BULGULARI

Yaşam bulguları:

1. Bilinç,
2. Solunum,
3. Dolaşım,
4. Vücut ısısı,
5. Kan Basıncı.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YAŞAM BULGULARI

1. Bilinç: Önce hasta/yaralının **bilinç düzeyi** değerlendirilir. Bilinç düzeyi yaralanmanın ağırlık derecesinin göstergesidir.

Bilinç düzeyleri;

- Kişinin **bilinci yerinde/açık** ise; **tüm uyarılara cevap verir.**
- **1.derece bilinç kaybı;** **sözlü ve gürültülü** uyaranlara cevap verir.
- **2.derece bilinç kaybı;** **ağrılı uyaranlara** cevap verir.
- **3.derece bilinç kaybı;** tüm uyaranlara tepkisizdir, **cevap vermez.**

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YAŞAM BULGULARI

2. Solunum: Nefes alıp verme olayıdır.

Solunum sıklığı, kişinin bir dakika boyunca nefes alma ve verme sayısıdır.

Hasta/yaralının solunumunun değerlendirilmesinde;

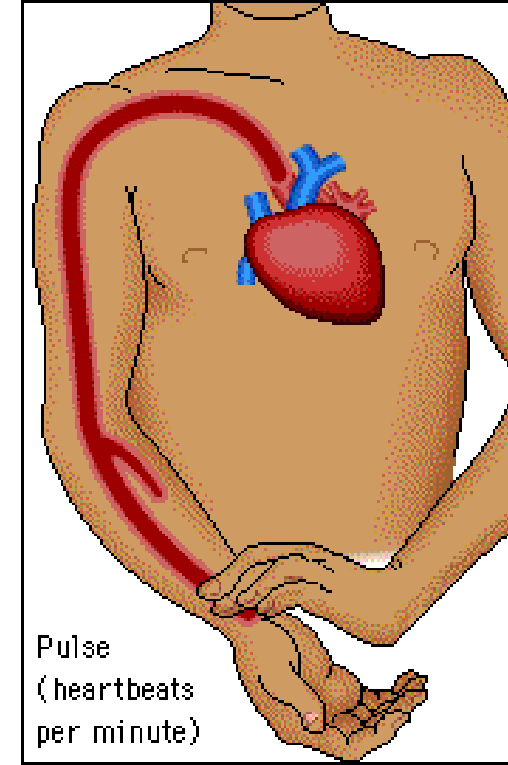
- Solunum sıklığına/sayısına,
- Aralıklarının eşitliğine,
- Ritmine,
- Derinliğine bakılır.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YAŞAM BULGULARI

3. Dolaşım/ Nabız: Kalp atımlarının atardamar duvarına yaptığı basıncın damar duvarında parmak uçlarıyla hissedilmesidir.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

SAĞLIKLI BİR İNSANDA NABİZ VE SOLUNUM SAYILARI

NABİZ SAYILARI	
Yetişkin	60-100 /dak
Çocuk	100-120 /dak
Bebek	100-140 / dak

SOLUNUM SAYILARI	
Yetişkin	12-20 /dak
Çocuk	16-22 / dak
Bebek	18-24 / dak

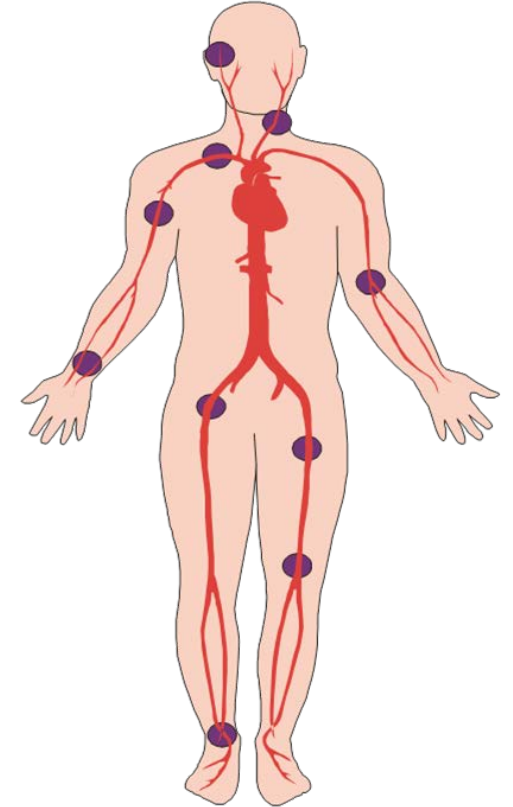

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

VÜCUTTA NABİZ ALINAN BÖLGELER

- **Şah damarı** (Adem elmasının her iki yanında),
- **Önkol damarı** (Bileğin iç yüzü, başparmağın üst hizası),
- **Bacak damarı** (Ayak sırtının merkezinde),
- **Kol damarı** (Kolun iç yüzü, dirseğin üstü).

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

NABIZ ALINAN BÖLGELER

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YAŞAM BULGULARI

4. Vücut Isısı

- İlk yardımda vücut ısısı **koltuk altından** alınır.
- Normal vücut ısısı **36,5 °C**'dir.
- Normal değerin üstünde olması **yüksek ateş**, altında olması **düşük ateş** olarak belirtilir.
- **41-42 °C** üstü ve **34,5 °C** tehlike olduğunu belirtir.
- **31 °C** ve **altı** ölümcüldür.

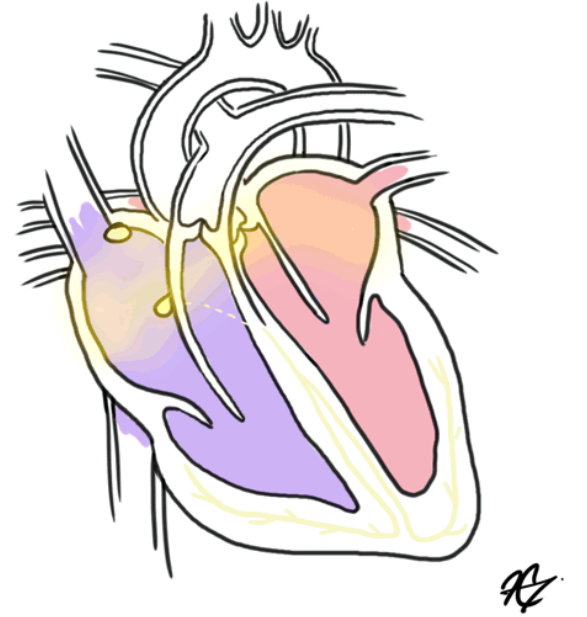

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

YAŞAM BULGULARI

5. Kan Basıncı (Tansiyon)

- Hasta/yaralı değerlendirilirken ilk yardımcı tarafından kan basıncı kontrol edilmez.
- **Kan basıncı**; kalbin kasılma ve gevşeme anında damar duvarına yaptığı basınçtır.
- Kalbin kanı pompala gücünü gösterir.
- Normal kan basıncı değerleri;
Küçük tansiyon için; 50-100 mm/Hg,
Büyük tansiyon için; 100-140 mm/Hg'dir.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

**HASTA / YARALININ 1. ve 2.
DEĞERLENDİRİLMESİ**

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

HASTA/YARALININ 1. ve 2. DEĞERLENDİRİLMESİ

Amaç:

- Hastalık ya da yaralanmanın ciddiyetinin değerlendirilmesi,
- İlk yardım önceliklerinin belirlenmesi,
- Yapılacak ilk yardım yönteminin belirlenmesi,
- Güvenli bir müdahale sağlanması.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

HASTA/ YARALININ İLK (1.) DEĞERLENDİRME AŞAMALARI

Bilinç Durumunun Değerlendirilmesi

- **Yetişkin ve çocuklarda bilinç kontrolü;** hafifçe omuzlarına dokunarak ve 'iyi misiniz?' diye sorularak,
- **Bebeklerde bilinç kontrolü;** bebeğin ayak tabanına vurularak yapılır.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

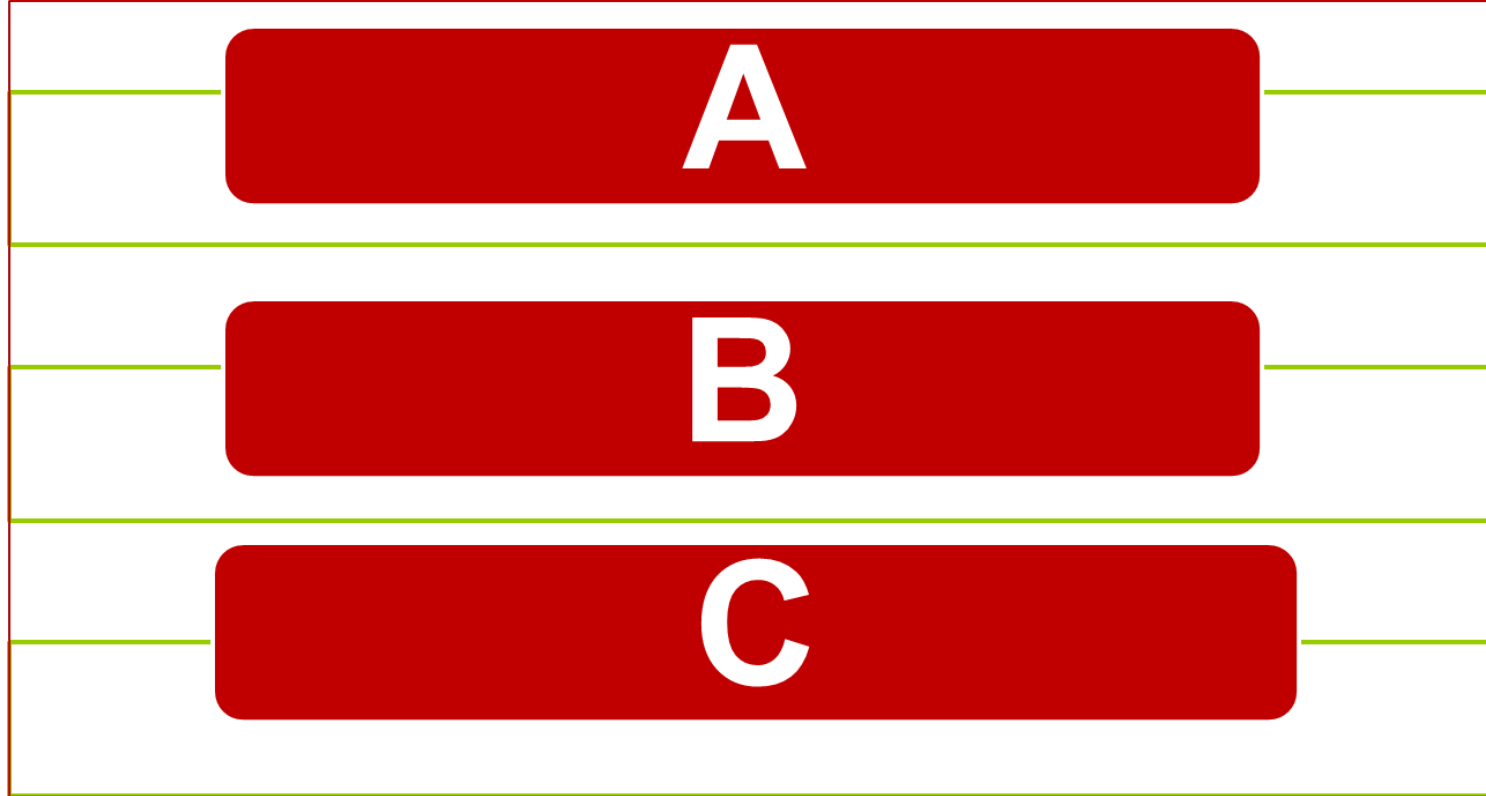
BİLİNÇ DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

HASTA/ YARALININ İLK (1.) DEĞERLENDİRME AŞAMALARI

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

HASTA/ YARALININ İLK (1.) DEĞERLENDİRME AŞAMALARI

A. Solunum Yolu Açıklığının Değerlendirilmesi

- Hasta/yaralının **ağız içi kontrol** edilerek yabancı cisim varsa çıkarılır.
- Bir el hasta/yaralının alınına, diğer elin 2 parmağı çene kemiğinin üzerine konulur. Alından bastırılarak baş geriye doğru itilip **baş geri- çene yukarı pozisyonu** verilir.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

HASTA/ YARALININ İLK (1.) DEĞERLENDİRME AŞAMALARI

B. Solunumun Değerlendirilmesi

- Hasta/yaralının solunum yapıp yapmadığı **Bak- Dinle-Hisset** yöntemiyle **10 sn. süreyle** değerlendirilir.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

HASTA/ YARALININ İLK (1.) DEĞERLENDİRME AŞAMALARI

Hasta /yaralının bilinci kapalı ve solunumu yoksa;

Hemen **Temel Yaşam Desteği**ne (TYD) başlanmalıdır.

TYD'ye yetişkinlerde **30 göğüs basısı**,

TYD'ye çocuk ve bebeklerde **2 solunumla** başlanır.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

HASTA/ YARALININ İLK (1.) DEĞERLENDİRME AŞAMALARI

C. Dolaşımın Değerlendirilmesi

- Bilinci kapalı ve solunumu varsa; H/Y'nin nabızı değerlendirilir.
  - Yetişkin ve çocuklarda **şah damarından**,
  - Bebeklerde **kol atardamarından**, 3 parmakla 5 saniye
- İlk değerlendirme sonucunda H/Y'nin **bilinci kapalı** fakat **solunum ve nabzı varsa** derhâl **koma pozisyonu** verilerek diğer yaralılar değerlendirilir.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

HASTA / YARALININ İKİNCİ (2.) DEĞERLENDİRMESİ

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

HASTA/ YARALININ İKİNCİ (2.) DEĞERLENDİRME AŞAMALARI

A. Görüşerek Bilgi Edinme ve Yaşam Bulgularının Değerlendirilmesi

- Kendini tanıtma,
- H/Y ismini öğrenme ve ismiyle hitap etme,
- Hoşgörülü ve nazik davranarak güven sağlama,
- H/Y endişelerini giderme,
- Olayın nedeni ve koşullarını öğrenme,
- H/Y kişisel özgeçmişini sorma,
- En son ne yediği, kullandığı ilaçlar ve alerjisini öğrenme.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

HASTA/ YARALININ İKİNCİ (2.) DEĞERLENDİRME AŞAMALARI

Görüşerek Bilgi Edinme ve Yaşam Bulgularının Değerlendirilmesi

H/Y baştan aşağı kontrol edilir:

- Bilinç düzeyi, anlama, algılama (gün, ay, yıl vb.),
- Solunum sayısı, ritmi, derinliği,
- Vücut veya cilt ısı, nemi, rengi (soğuk, soluk vb.),
- Nabız sayısı ritmi, ritmi, şiddeti.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

HASTA/ YARALININ İKİNCİ (2.) DEĞERLENDİRME AŞAMALARI

B. Genel Vücut Muayenesi

Baş Muayenesi

- Saçlı deri, baş ve yüzde yaralanma ve morluk olup olmadığı,
- Kulak veya burundan sıvı ve kan gelip gelmediği,
- Ağız içinde yabancı madde, kan, kırık diş vb. olup olmadığı kontrol edilir.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

HASTA/ YARALININ İKİNCİ (2.) DEĞERLENDİRME AŞAMALARI

Boyun muayenesi

- Ağrı ve hassasiyet durumu,
- Şişlik ve şekil bozukluğu olup olmadığı araştırılır.

!! Aksi ispat edilinceye kadar boyun zedelenmesi ihtimali dikkate alınmalıdır.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

HASTA/ YARALININ İKİNCİ (2.) DEĞERLENDİRME AŞAMALARI

Göğüs Kafesi Muayenesi

- Saplanmış cisim, açık yara, şekil bozukluğu, morarma, kanama, ağrı olup olmadığı kontrol edilir.
- Göğüs kafesi genişlemesinin normal olup olmadığı gözlenir.
- Göğüs muayenesinde eller arkaya kaydırılarak H/Y'nin sırtı kontrol edilir.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

HASTA/ YARALININ İKİNCİ (2.) DEĞERLENDİRME AŞAMALARI

Karın Muayenesi

- Saplanmış cisim, açık yara, şişlik, şekil bozukluğu, morarma, kanama, ağrı, duyarlılık olup olmadığı,
- Karın yumuşaklığının normal olup olmadığı değerlendirilir.
- Eller bel bölgesine kaydırılarak muayene edilir.
- Bel ve kalça bölgesinde kırık ya da yara olup olmadığı araştırılır.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

HASTA/ YARALININ İKİNCİ (2.) DEĞERLENDİRME AŞAMALARI

Kol ve Bacak Muayenesi

- Kuvvet- his kaybı, ağrı, şişlik, şekil bozukluğu, işlev kaybı, kırık, çıkık ve burkulma olup olmadığına bakılır.
- Nabız noktalarından nabız kontrolü yapılır.
- Tüm muayene bulguları kaydedilir.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

HASTA/ YARALININ İKİNCİ (2.) DEĞERLENDİRME AŞAMALARI

- İkinci değerlendirmeden sonra mevcut duruma göre yapılacak müdahaleler belirlenip uygulanır.

MERKEZ İŞYERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK BİRİMİ

